

בתוך עמי אנכי יושבת

א. דברים | פרק יא

(י) כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתָה בָּא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְּאָרֶץ מִצְרַיִם הוּא אֲשֶׁר יִצְאָתֶם מִשָּׁם אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת זְרַעְךָ וְהִשְׁקִיתָ בְּרִגְלְךָ כְּגֵן הַיָּרְקִי: (יא) וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הָרִים וּבְקָעוֹת לְמִטַּר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתָּה מֵיָם: (יב) אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דָּרַשׁ אֶתְּהָ תָּמִיד עֵינֶי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּהַ מְרִשִּׁית הַשָּׂנֵה וְעַד אַחֲרֵית שָׁנָה: ס

רש"י

מרשית השנה - מר"ה נדון מה יהא בסופה (ר"ה ח.):

ב. ראש השנה דף טז/ב

ואמר רבי יצחק כל שנה שרשה בתחלתה מתעשרת בסופה, שנאמר מראשית השנה מרשית כתיב, ועד אחרית סופה שיש לה אחרית.

רש"י

שרשה בתחלתה - שישראל עושין עצמן רשין בראש השנה לדבר תחנונים ותפילה, כענין שנאמר, תחנונים ידבר רש (משלי יח):

ג. מדבר שור | דרשות הראי"ה

נראה עוד כונה בזה, והיא להעיר על הנהגה גדולה הדרושה לנו ממש בתחילת השנה. והנה צריך לדעת מה היא עבודת הלילה של ר"ה, והלא המשפט הוא ביום כדאמר' בירושלמי כשהקב"ה דן את ישראל אינו דן אותם אלא ביום בשעה שהם עסוקים במצות.

אלא נראה שאנחנו מזרזים א"ע להקדים ולהתאחד כולנו בלב אחד כדי שיהי' כ"א מצורף אל כלל עם ד', כי כל א' כשהוא לעצמו צריך זכות גדולות, גם יחיד אימתי דוקא בעשייתו הוא מתקבל בקל, אבל אנו חפצים שנזכה להכתב תיכף ומיד בכתיבה טובה בספר החיים, ע"כ צריך לזה זכות הרבים. ע"כ הדרך המוצלחת שהורונו חז"ל היא להתאחד עם הכלל, כדי שכשנבא למחר בעה"י ונהי' מוכנים ליום הדין הגדול והקדוש, כבר תהי' זכות הרבים מסייעת אותנו. ואע"ג שאין אדם יוצא ידי חובתו בזה שהוא משתתף עם הציבור לבדו, וצריך כ"א לתקן את עצמו בפ"ע ג"כ, אבל זכות גדולה היא ומועילה מאד להיות אח"כ בא לתיקון שלו הפרטי.

והנה במעלה של א"י אמר הקב"ה שאינה כארץ מצרים שכ"א משקה בעצמו, הכונה ששם אפשר כ"א להפרד והפרנסה באה פרטית כ"א בהשתדלותו, אבל בא"י "למטר השמים תשתה מים" כדי שתהי' דבק תמיד אל הכלל.

והנה דרך העולם שעניים מתקבצים לאגודה לעשות דבר אחד הדורש ממון וחיל, אבל עשירים כ"א קונה בפ"ע, ע"כ לא יחזיק האדם עצמו לענין זכותיו כעשיר לומר שא"צ להשתתף עם הכלל, כי כ"א הוא עני נגד גודל החיובים נגד הבוי"ת ו"לישתף איניש נפשי' בהדי צבורא".

וביחוד הוא מחויב בר"ה, וביותר מחויב בליל ר"ה שהוא הקדמה אל הדין שבא ביום, ונתן לנו הקב"ה לילה להקדים א"ע בזה השלמות של האחדות. ע"כ פוקד כ"א את חבירו בשנה טובה בכתיבה וחתומה טובה, וכמ"כ

בתפילות שעושים לסימן טוב הכל הכונה על הכלל כולו, וכ"ז ע"י מה שעושה עצמו כרש לשתף עצמו עם הציבור, ועי"כ "מתעשרת בסופה" שזוכה עי"ז ג"כ לתיקון הפרטי, כי זכות הרבים מסייעת אותו להיות לו אחרית ותקוה.

והנה שמו של הקב"ה שלום כדחז"ל בפ"ק דשבת מקרא ד"ויקרא לו ד' שלום", וחזונו ית' הוא אמת כדאמר' בפ"ז דיומא.

והנה אמרו חז"ל במדרש עה"פ: "אהי אשר אהי" "כשם שאתה הווה עמי כך אני הווה עמך", א"כ בזמן שהאדם מחזיק במדת השלו' הקב"ה כותב עליו שמו שלום. והנה מפי עליון יוצא רק טוב וחסד ע"כ בספר החיים שמו של הקב"ה נכתב עליו, וכשכותבים כותבים בשמו של הקב"ה ושמו הוא שלום, אבל ח"ו בספרן של רשעים אינו נזכר שם שמו של הקב"ה כי "אין הקב"ה מיחד שמו על הרעה", וכמש"כ: "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך", וכן כתוב: "ושמו את שמי על בני ישראל" ומיד: "ואני אברכם" שתיכף לשמו ית' הברכה מצויה. א"כ כשהאדם מחזיק במדת השלום ואהבת כלל ישראל, אז יוכל להכתב בספר החיים ששמו של הקב"ה שלום כתוב בו, והיא מצות "ואהבת לרעך כמוך", הכונה שתיכף כשמקבלה בלב שלם כבר יש בידו זכות הרבים. ואע"פ שהאמת היא רק כשיהי' מתקן את עצמו בפרטות, אבל מתוך השלום תבא האמת, כי הקדושה שמתוספת עליו ע"י זכות הרבים מסייע אותו לתקן את עצמו בפרט.

ד. מלכים ב | פרק ד

(יא) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֵא שָׁמָּה וַיִּסַּר אֶל הָעֵלְיָה וַיִּשְׁכַּב שָׁמָּה: (יב) וַיֹּאמֶר אֶל גִּחְזִי נִעְרֹו קְרָא לְשׁוֹנְמִית הַזֹּאת וַיִּקְרָא לָהּ וַתַּעֲמֹד לְפָנָיו: (יג) וַיֹּאמֶר לוֹ אָמֵר נָא אֵלֶיהָ הִנֵּה חֲרָדָת אֲלֵינוּ אֵת כָּל הַחֲרָדָה הַזֹּאת מֶה לַעֲשׂוֹת לָךְ הַיֵּשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל שָׂר הַצָּבָא וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנִי יֹשֶׁבֶת:

ה. זוהר | חלק א דף סט/ב

רבי אלעזר אמר תא חזי, בשעתא דדינא שריא בעלמא לא ליבעי ליה לאיניש דידיכר שמייה לעילא (קמיה דקודשא בריך הוא בעלמא). דהא אי אדכר שמייה דיכרון חובוי (כלהו) וייתון לאשגחא ביה. מנלן משונמית, דההוא יומא יום טוב דראש השנה הנה וקודשא בריך הוא דאין עלמא. וכדין אמר ליה אלישע (מלכים ב ד) ה'יש לדבר לך אל המלך דא קודשא בריך הוא. דכדין אקרי מלך. מלך הקדוש מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. לא בעינא דידיכרון לי וישגחון בי אלא בתוך עמי. מאן דעייל רישיה בין עמא (כלא) לא ישגחון עליה למידן ליה לביש. בגיני כן אמרה בתוך עמי. (בזמן שיש דין בעולם כגון ביום הדין, אין לאדם להזכיר שמו יחידי לפני הקדוש ברוך הוא, שאם יזכיר שמו יזכירו חובותיו, וזה מאמר הנביא לשונמית, (מלכים ב ד, ג) יש לך לדבר אל המלך או אל שר הצבא, אל המלך זה מלכו של עולם שהיה יום הדין, והשיבה (מלכים ב ד, ג) בתוך עמי אנכי יושבת, טוב לי להזכר עם הרבים).

ו. זהר חדש | מדרש רות

רבי יהושע אמר, מה כתיב בשונמית. (מלכים ב ד) ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. מכאן, שצריך להכניס ראשו לתוך רבים, ולא יהא נרשם לבד.

כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע. הנראה לרמז בזה על יום ר"ה הבע"ל אשר מחנות הסט"א הם קמים על האדם ביום הדין כמ"ש (איוב ב, א) ויבואו בני אלהים להתיצב על ד'. בתוך עמי אנכי יושבת, ועיקר ההכנה על יום הנורא הזה להיות אחזה וריעות בין בני ישראל, כמ"ש (תהלים צח, ו) בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ד' לשון אחזה וריעות. וז"ש (תהלים צו, יב) אז ירננו כל עצי היער לפני ד' כי בא לשפוט את הארץ. עצי היער רמז לעמי הארץ הם אילני סרק. גם המה בכלל ישראל יכונה כי לא יבצר מכל איש מבנ"י להיות לו איזה מעלה שלא נמצא בזולתו. וזה הרמז בפ' שהתחלנו כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע. לבל ידבר ח"ו רע על חבירו ולא יראה כלל בחסרונו רק במעלות חבירו וז"ש (תהלים לד, יג) מי האיש החפץ חיים לבקש בר"ה כתבנו בספר החיים. נצור לשונך מרע לבל ידבר על חבירו, סור מרע ועשה טוב. וזהו הכנה ליום הדין להוציא משפטינו לאורה. כי אם האדם מחזיק את חבירו בחזקת צדיק אזי גם אותו יכתוב בספרי הצדיקים:

ה. שם משמאל | פרשת תבוא - שנת תרע"א

יודע ואיתא בספה"ק דרמ"ח אברי הנפש אינם נשלמים רק ע"י רמ"ח מצוות עשה, וכתב הרח"ו שלכן מרע"ה התחנן ליכנס לא"י בשביל לקיים מצוות התלויות בארץ מפני שהי' יודע שבלתי אפשר להשלים כל אברי הנפש זולתם. וא"כ יש להבין הלוא כל עוד שאינו מקיים כל רמ"ח מצוות עשה הרי הוא מחוסר אבר, והרי כתיב (ויקרא כ"א) אשר בו מום לא יקרב, וא"כ זה שיש לו פגם בנפש ע"י חוסר מרמ"ח מצ"ע איך יבוא לשרת לפני מלך הכבוד. אך כבר כתבנו שהתירוץ הוא מפני שכל ישראל הם כגוף אחד ממש וכל מצוה שאדם עושה היא בשם כל ישראל, ונצטרפו כל המצוות מכל ישראל יחד, ואפי' מאותם שכבר נפטרו לעולמם כי בשמים הוא למעלה מהזמן. אך כל זה הוא באיש המתאחד בכלל ישראל, שכל ישראל הם לו כאילו הם אבריו ואוהב אותם כגופו, וזה ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה, וחשוב לו כאילו קיים כל המצוות אפי' מצוות שישנן רק בכהנים או במלך וציבור, הכל מסייע להשלים את אברי נפשו, ומובן שאם ח"ו יש שנהא ביניהם שוב אין אחד נסתייע מחבירו ונשארים בעלי מומין ומחוסרי איברים ועבודתם פסולה:

והנה זהו לימוד גדול לר"ה שכל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, ולא יתחזי פגום קדם מלכא, לבד מה שצריך תשובה על עבירות שבידו עוד אינו מספיק שהרי עדיין הוא מחוסר אבר כנ"ל ואין לו תקנה רק ע"י התאחדות בכלל ישראל להשתדל מאד להכניס בלבו אהבת הכלל, ובזה יקיים בתוך עמי אנכי יושבת כבזוה"ק (ריש פ' בשלח) דזה נצרך לר"ה, ואולי הוא מטעם שכתבנו:

